
Kees de Glopper, Nynke Hogeveen & Thea Nicolai
Rijksuniversiteit Groningen
Contact: c.m.de.glopper@rug.nl
n.e.hogeveen.1@student.rug.nl
T.J.Nicolai.1@student.rug.nl

Overtuigingen van masterstudenten over academisch schrijven

1. Inleiding

In onze presentatie op HSN-29 doen we verslag van een onderzoek naar *writing beliefs* van masterstudenten. We maken een studie van deze overtuigingen, omdat subjectieve opvattingen over schrijven, blijktens eerder onderzoek, van invloed zijn op de aanpak en opbrengsten van de schrijftaken die leerlingen of studenten verrichten. In het beschikbare onderzoek wordt gebruikgemaakt van vragenlijsten met stellingen waarop de respondenten moeten reageren, door hun antwoord op een schaal uit te drukken. De validiteit van deze instrumenten is niet boven twijfel verheven. Zo is het onduidelijk of de vragenlijsten de overtuigingen van leerlingen en studenten wel adequaat representeren. Verder bestaat het risico dat de gesloten vragen respondenten op ideeën brengen. Om meer licht te werpen op de inhoudsvaliditeit en de reactiviteit van vragenlijstmetingen van *writing beliefs* houden we interviews met masterscriptieschrijvers en hun begeleiders. In het onderstaande lichten we de onderzoeksliteratuur over *writing beliefs* kort toe en introduceren we ons onderzoeksprobleem.

2. Theorievorming over en onderzoek naar overtuigingen over schrijven

Het hedendaagse onderzoek naar *writing beliefs* bouwt voort op eerdere studies naar de ontwikkeling van epistemologische overtuigingen van studenten. Zo rapporteerde Perry in 1968 over een interviewstudie naar ontwikkelingen in de ideeën die studenten over wetenschappelijke kennis hebben en deed Schommer in 1990 verslag van onderzoek naar de relatie tussen vragenlijstgegevens en prestaties op cognitieve toetsen.

Uit die studies en uit het onderzoek dat daarop volgde, ontstond het volgende beeld van de epistemologische ontwikkeling van studenten. Bij entree aan de universiteit zien studenten kennis als een discreet en onbetwistbaar goed waarvan het beheer en de

overdracht zijn toevertrouwd aan autoriteiten: geschreven bronnen en docenten. Die kijk wordt getypeerd als *transmissional*. In de loop van hun studie veranderen de overtuigingen van studenten. Hun standpunt ten aanzien van kennis wordt relativistischer: studenten gaan kennis beschouwen als iets voorlopigs, als een constructie die afhangt van het theoretische standpunt van de onderzoeker en die ter discussie staat; een discussie waaraan zij zelf kunnen en moeten bijdragen. Hun persoonlijke epistemologie wordt daarmee *transactional*. De epistemologische overtuigingen van studenten en de veranderingen daarin zijn van belang, omdat *beliefs* invloed hebben op de wijze waarop studenten academische taken opvatten en uitvoeren.

Het onderzoek van Perry (1968) en Schommer (1990) heeft ook een vervolg gekregen door studies binnen specifieke leerdomeinen. Zo bestudeerden Schraw & Bruning (1996; 1999) *reading beliefs* en White & Bruning (2005) *writing beliefs*. Ook in dat onderzoek staat het onderscheid tussen ‘transmissie’ en ‘transactie’ centraal. Bij lezen komt de transmissieopvatting neer op het geloof dat de betekenis van teksten vaststaat, dat de lezer die betekenis in de tekst moet zoeken door te lezen wat er staat, om zo de bedoeling van de auteur te achterhalen. Volgens de transactieopvatting is de inbreng van de lezer van belang en spelen bij de interpretatie van de tekst achtergrondkennis en emoties een belangrijke rol. Bij schrijven draait de transmissieopvatting om het doorgeven van informatie uit gezaghebbende bronnen aan de lezer. Dat moet zorgvuldig gebeuren en de opvattingen van de schrijver zijn daarbij van ondergeschikt belang. Bij de transactieopvatting over schrijven staat de eigen inbreng van schrijvers centraal: schrijvers moeten op kritisch wijze omgaan met hun informatie en bij de constructie van teksten hun persoonlijke ideeën inbrengen.

Behalve White & Bruning (2005) verrichten bijvoorbeeld ook Sanders-Reio, Alexander, Reio & Newman (2014) onderzoek naar overtuigingen over schrijven. In hun studie naar *writing beliefs* figureren naast ‘transmissie’ en ‘transactie’ nog vier andere typen overtuigingen. Het eerste *belief* betreft de schrijver zelf, in het bijzonder diens ‘*self-efficacy*’ (Pajares 2003). Schrijvers koesteren ideeën over hun eigen bekwaamheid. De overige drie *beliefs* hebben schrijven als object en houden in dat schrijven een aangeboren vaardigheid is en dat schrijven vraagt om een recursief proces en om publieksbewustzijn. De veronderstelling is dat overtuigingen over schrijven effect hebben op de manier waarop schrijvers hun taken opvatten en uitvoeren.

In de bovengenoemde studies naar *writing beliefs* wordt gebruikgemaakt van vragenlijsten die stellingen bevatten met bijgaande antwoordschalen waarop respondenten kunnen aangeven in hoeverre zij het met de gedane beweringen eens zijn. In de onderstaande tabel geven we voorbeelden van zulke stellingen, afkomstig uit de studie van Sanders-Reio, Alexander, Reio & Newman (2014).

Belief	Stelling
Transmissie think	Good writers include a lot of quotes from authorities in their writing. The most important reason to write is to report what authorities about a subject.
Transactie	Writing is a process involving a lot of emotion. Writing helps me understand better what I'm thinking about.
Recursief proces	Writing requires going back over it to improve what has been written. Good writing involves editing many times.
Publieksbewustzijn	Good writers make complicated information clear. Good writers are sensitive to their readers.

Tabel 1 – Voorbeelden van stellingen waarmee *writing beliefs* worden gemeten (Sanders-Reio, Alexander, Reio & Newman 2014).

De validiteit van deze instrumenten is niet boven twijfel verheven. Zo is het onduidelijk of de vragenlijsten de overtuigingen van leerlingen en studenten wel adequaat representeren. Zijn de verschillende overtuigingen allemaal relevant? Deze *beliefs* worden door onderzoekers aan studenten toegeschreven, maar maken ze wel deel uit van hun subjectieve theorieën over schrijven? En koesteren studenten misschien nog andere overtuigingen, *beliefs* die zich met gesloten vragenlijsten niet laten betrappen? Behalve over de inhoudsvaliditeit van de vragenlijsten, kunnen ook vragen over hun reactiviteit worden gesteld. *Beliefs* worden in de literatuur gekarakteriseerd als ideeën die veelal impliciet zijn. In de expliciete formulering die *writing beliefs* in vragenlijsten krijgen, kunnen studenten hun eigen overtuigingen herkennen, maar de stellingen kunnen hen ook op nieuwe brengen. Reactiviteit is in vragenlijstonderzoek immers geen denkbeeldig risico.

Om meer licht te werpen op de inhoudsvaliditeit en de reactiviteit van vragenlijstmetingen van *writing beliefs* houden we interviews met masterscriptieschrijvers en hun begeleiders. De interviews hebben tot doel de overtuigingen over academisch schrijven van studenten op het spoor te komen door deze eerst door de geïnterviewden zelf te laten formuleren. Aan het slot van de interviews leggen we concepten en items uit bestaande instrumenten ter verificatie aan de studenten en hun begeleiders voor.

Referenties

- Pajares, F. (2003). "Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: a review of the literature". In: *Reading & Writing Quarterly*, 19, p. 139-158.
- Perry, W.G. (1968). *Patterns of development in thought and values of students in a liberal arts college: A validation of a scheme*. Cambridge, MA: Bureau of Study Council, Harvard University.

- Sanders-Reio, J., P.A. Alexander, T.G. Reio & I. Newman (2014). “Do students’ beliefs about writing relate to their writing self-efficacy, apprehension, and performance?”. In: *Learning & Instruction*, 33, p. 1-11.
- Schommer, M. (1990). “Effects of beliefs about the nature of knowledge on comprehension”. In: *Journal of Educational Psychology*, 82 (3), p. 498-504.
- Schraw, G. & R. Bruning (1996). “Readers’ implicit models of reading”. In: *Reading Research Quarterly*, 31 (3), p. 290-305.
- Schraw, G. & R. Bruning (1999). “How implicit models of reading affect motivation to read and reading engagement”. In: *Scientific Studies of Reading*, 3 (3), p. 281-302.
- White, M.J. & R. Bruning (2005). “Implicit writing beliefs and their relation to writing quality”. In: *Contemporary Educational Psychology*, 30 (2), p. 166-189.

Ronde 3

Ilse Mestdagh, Gerti Wouters & Bregt Vermeulen
Hogeschool West-Vlaanderen
Contact: Ilse.mestdagh@howest.be

Taal en inhoud zijn één. Hoe werk je concreet aan schrijfvaardigheid met je studenten?

1. Het kader

De opleiding ‘Journalistiek’ aan Howest is als het ware een proeftuin voor het taalbeleid van de hogeschool. De opleiding werkt sinds vijf jaar aan een breed en integraal taalbeleid op maat (Mestdagh & Wouters 2012). Dat taalbeleid stimuleert docenten uit eender welke opleiding of vakgebied om aan de slag te gaan met taal in functie van studie en beroep en om daartoe diverse instrumenten op een efficiënte manier in te zetten. Zo geraakt het taalbeleid geïntegreerd in een curriculum van opleidingen.

Opleidingen ontwikkelen leerlijnen ‘schrijven’ en ‘spreken’, ‘lezen’ en ook ‘luisteren’. Via de leerlijnen worden vakoverschrijdende samenwerkingsmogelijkheden tussen docenten zichtbaar en ontstaan er opportuniteiten om taken voor studenten te bundelen. Op die manier worden taal en inhoud één geheel en kunnen ze samen worden beoordeeld. Het gaat daarbij niet alleen om taal als gegeven op zich (traditioneel ‘spelling’ of ‘werkwoorden’), maar om een totaalaanpak van allerhande mondelinge en